

Ильницкий Д. А.
Ольшевская И. П.

Киевский национальный экономический университет
имени Вадима Гетьмана

ВЛИЯНИЕ ФАКТОРА ВРЕМЕНИ В ОБРАЗОВАНИИ НА ВВП СТРАН: ИССЛЕДОВАНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ ПРОПОРЦИЙ

Резюме

В работе анализируется взаимосвязь между показателями, характеризующими продолжительность образования, как характеризующими входные затраты факторов производства, и ВВП на душу населения как результирующим показателем полученного образования и эффективности функционирования национального интеллектуального капитала. Инерционность и продолжительность реформ в образовательных системах в условиях их глобальной конвергенции обуславливают актуальность вопросов статьи. Выявлено, что наибольшее влияние на ВВП на душу населения имеет не отдельное время, затрачиваемое для получения образования на различных уровнях, а его совокупная продолжительность.

Ключевые слова: продолжительность образования, конвергенция образовательных систем, конкурентные преимущества, социально-экономическое развитие, интеллектуальный капитал.

Пнытський Д. О.
Ольшевська І. П.

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

INFLUENCE OF TIME FACTOR IN EDUCATION ON GDP OF NATIONS: RESEARCH OF INTERNATIONAL PROPORTIONS

Summary

The paper analyses the relationship between indicators of the duration of education, which are describing the input of production factors, and GDP per capita, which is the measure of the resulting outcomes of education and effectiveness of national intellectual capital. The inertia and length of reforms in education systems in conditions of their global convergence determine the relevance of the article. Authors have found that the greatest impact on GDP per capita has not a time invested in education at certain levels, but its total duration.

Keywords: duration of education, convergence of educational systems, competitive advantages, economic and social development, intellectual capital.

УДК 336.277:336.143:330.101.541

Королюк Т. О.

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПАРАМЕТРИ РОЗВИТКУ

Досліджено суть та причини, що обумовлюють необхідність здійснення державних запозичень. Здійснено оцінку стану боргової безпеки української економіки. Проаналізовано позитивні та негативні ефекти впливу державного боргу на макроекономічні параметри розвитку у розрізі його видів у коротко- та довгостроковому періодах. Обґрунтовано напрями удосконалення системи управління державними запозиченнями з метою мінімізації боргових ризиків та максимізації позитивних ефектів.

Ключові слова: державний борг, боргова безпека, позитивні та негативні ефекти державних запозичень, «витіснення» інвестицій, стабільність цін, економічне зростання, боргова політика.

Постановка проблеми. Державний борг є результатом фискальної політики уряду. Від того, як здійснюються планування дохідних та витратних статей бюджету, реалізація бюджетно-податкової політики, залежить збалансованість державних фінансів, що, у свою чергу, впливає на економічну активність та суспільний добробут країни.

Економічний спад та зростання первинного дефіциту бюджету, незбалансованість платіжного балансу, воєнні події на південному сході країни та додаткове навантаження на бюджет, нестійкість дохідної бази та нераціональний характер витрат на етапі економічного зростання, необхідність фінансової підтримки підприємств (зокрема,

збільшення статутного капіталу НАК «Нафтогаз України», Державної іпотечної установи) і банківського сектору (в умовах масового відкриття депозитів та дефіциту ліквідності), необхідність погашення та обслуговування попередніх позик, необдумані політика надання державних гарантій, спрямовування державних позик переважно на поточні видатки, девальвація національної валюти обумовили рекордне зростання обсягу державного боргу за останні 15 років незалежності України та створили реальну загрозу дефолту. Актуалізується низка дискусій стосовно необхідності здійснення державних запозичень в розрізі кредиторів, валют, вартості позик, термінів та джерел

погашення з метою мінімізації фінансових ризиків та максимізації суспільної корисності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню суті та структури державного боргу, оцінці боргової безпеки, впливу державного боргу на економічне зростання, особливостям управління державними запозиченнями присвячено низку наукових праць вчених. Окреслені питання стали предметом досліджень Е. Абеля, Б. Бернанке [1], Г. Манківа [2], А. Панчука [3], В. Козюка [4], В. Лягутіна [10] та інших дослідників.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. У зв'язку із загостренням боргових проблем та ризиком дефолту в Україні виникає необхідність додаткових досліджень щодо особливостей впливу державного боргу на макроекономічні параметри розвитку та обґрунтування заходів мінімізації боргових ризиків задля забезпечення фінансово-економічної стабільності та добробуту громадян.

Мета статті. Метою статті є аналіз показників державного боргу України, дослідження впливу державних запозичень на макроекономічні параметри розвитку та обґрунтування напрямів удосконалення системи управління державним боргом в Україні.

Виклад основного матеріалу. У науковій літературі поняття «державний борг» вчені визначають по-різному. Є. Абель та Б. Бернанке розуміють державний борг як загальну вартість державних облігацій, випущених в обіг в будь-який конкретний час [1, с. 726]. Г. Манків визначає державний борг як суму позик, які взяла держава за попередні роки [2, с. 421-422]. Вітчизняні вчені під державним боргом розуміють суму зобов'язань держави, які включають безпосередньо непогашені позики та їх обслуговування [3, с. 20; 4, с. 11-12]. Сукупність різних поглядів щодо трактування суті державного боргу можна об'єднати у чотири підходи: розуміння як інструмента мобілізації доходів державного бюджету; як сукупність зобов'язань уряду за випущеними та непогашеними позиками перед внутрішніми та зовнішніми кредиторами; як об'єкт державного регулювання; як чинник соціально-економічного розвитку країни.

Державний борг виникає через необхідність покриття дефіциту і збалансування бюджету, урівноваження платіжного балансу, погашення та обслуговування попередніх позик, через надання державних гарантій виконання боргових зобов'язань позичальником.

Можна виокремити декілька причин дефіциту бюджету. По-перше, він пов'язаний із циклічністю економічного розвитку, зокрема, у період спаду виникає необхідність стимулювання сукупного попиту та стабілізації економіки, що обумовлює дефіцит бюджету та потребу у позиках. За рахунок економічного зростання у майбутньому відбувається покриття фіскальних розривів у період рецесії. Проте для країн, що розвиваються, часто характерна ациклічна фіскальна політика, коли бюджетні витрати зростають в періоди економічного зростання та скорочуються в умовах спаду.

По-друге, дефіцит бюджету можна використати для мінімізації впливу податків на економічні стимули та перекладання частини податкового тягаря на майбутні покоління [2, с. 422]. Зокрема, високий рівень податкового навантаження стримує економічну активність, що обумовлює скорочення обсягів виробництва, а отже, зростання безробіття, зменшення доходів громадян та

сукупного попиту. У період економічного спаду та необхідності здійснення значних видатків (зокрема, під час війни, боротьби за незалежність та цілісність держави) дефіцит бюджету є виправданим і перекладання податкового тягаря на майбутні покоління пояснюється користю, яку воно отримає завдяки теперішнім витратам. З такої точки зору державний борг виступає інвестиціями у майбутнє країни.

По-третє, структурний дефіцит бюджету може бути пов'язаний із податковими стимулами та збільшенням державних витрат на інвестиційно-інноваційний розвиток економіки. У такому разі державний борг виступає інструментом мобілізації додаткових фінансових ресурсів.

Аналізуючи вплив державного боргу на економіку, слід розрізняти позитивні та негативні ефекти у коротко- та довгостроковому періодах. У короткостроковому періоді боргове фінансування дефіциту бюджету дає змогу оперативного вирішення проблем фінансування видатків держави та рівномірного розподілу податкового тягаря у часі. Державний борг виступає інструментом стимулювання та стабілізації економіки. Проте у довгостроковому періоді порушення принципів боргового фінансування дефіциту бюджету, зокрема, щодо обсягів та використання державних позик, умов одержання та повернення, може виступити каталізатором фінансово-економічної нестабільності та зниження добробуту населення. Зважаючи на це, державні запозичення необхідно розглядати як тимчасовий захід вирішення проблем дефіциту бюджету на умовах стійкості та керованості.

Аналіз співвідношення державного боргу та ВВП засвідчує наявність ризиків здатності держави виконувати боргові зобов'язання. На кінець 2014 року частка сукупного державного боргу у ВВП перетнула гранично допустимий рівень і склала 70,3%, частка прямого державного боргу у ВВП – 60,4% (рис. 1).

Різке зростання частки державного боргу по відношенню до ВВП у 2008–2009 та 2013–2014 роках пов'язано із скороченням ВВП, зростанням запозичень і знеціненням національної валюти. У 2008–2009 роках порівняно із 2007 роком прямий державний борг у національній валюті зріс у 3,2 рази, гарантований – у 5,2; у 2014 році державний борг збільшився вдвічі, гарантований – у 1,5 рази.

Показник відношення сукупних платежів за державним боргом до доходів державного бюджету у 2014 році склав 47,3% (рис. 2) при тому, що критичне значення становить 16% [5]. Варто зазначити, що якщо сукупні платежі за державним боргом у 2008 році склали 4,1% видатків державного бюджету, то у 2014 році – 39,2%, що є найвищим рівнем за останні 15 років. Обсяг платежів за державним боргом у 2014 році збільшився у 17 разів порівняно з 2008 роком. Про зростання валютних ризиків держави свідчить динаміка показника співвідношення зовнішнього державного боргу та експорту товарів і послуг.

Оцінка боргових ризиків передбачає аналіз державного боргу залежно від статусу кредитора (внутрішній, зовнішній) та строку державних запозичень, що впливає на вразливість фінансової системи до дії негативних екстерналій розвитку. У розрізі структури сукупного державного боргу найбільша частка належить прямому – 86,0% (табл. 1). В останні роки спостерігається тенденція зменшення частки зовнішнього боргу у структурі

сукупного державного боргу. Якщо у 2001 році він складав 71,8%, то у 2013 році – 51,5%, проте у 2014 році його частка збільшилася і становила 55,6%. Для порівняння, у розвинутих країнах в середньому частка зовнішнього державного боргу складає близько 25%, у країнах із емерджентною економікою – 50% [6].

У 2014 році серед боргових інструментів у внутрішніх запозиченнях довгострокові займали 52,8%, середньострокові – 40,1%, короткострокові – 7,1%. Висока частка середньо- та короткострокових боргів пов'язана з інфляційними очікуваннями та ризиком зменшення реальної дохідності ОВДП. Боргові інструменти з фіксованою ставкою склали 82,7%, з плаваючою – 17,3%, у тому числі за ставками МВФ – 11,1%, LIBOR – 6,2% [7].

Превалювання зовнішнього боргу у структурі державного боргу має як переваги, так і недоліки. Серед переваг варто відзначити можливість залучення фінансових ресурсів під нижчі відсоткові ставки та довший термін погашення, порівняно із внутрішніми відсотковими ставками та умовами запозичення, що дає можливість зменшити витрати на обслуговування державного боргу за умов стабільності обмінного курсу та боргове навантаження на державний бюджет. Порівняно із внутрішніми зовнішні запозичення виступають додатковим джерелом сукупних витрат в національній економіці. Недоліками зовнішніх запозичень є гальмування розвитку фондового ринку країни, ускладнення завдання центрального банку забезпечити стабільність зовнішніх (в умовах зростання сукупного попиту на іноземну валюту та тиску на обмінний курс) та внутрішніх цін, погіршення інвестиційного клімату, політична та соціально-економічна залежність від інтересів зовнішніх кредиторів.

На відміну від зовнішніх позик, негативні ефекти внутрішніх запозичень полягають у витісненні приватних інвестицій. Більше того, якщо державні запозичення спрямовуються не на інвестиційні, а на поточні видатки, відбувається скорочення обсягу національних інвестицій у країні.

Показник відношення інвестицій в основний капітал до ВВП у період економічного спаду та зростання обсягу державних запозичень демонструє спадну динаміку, що підтверджує висновок про вплив державних запозичень на динаміку інвестицій всередині країни (рис. 3). Зростання внутрішніх державних позик зменшує обсяг вільних фінансових ресурсів на ринку, що негативно впливає на динаміку приватних інвестицій.

Однак погляди економістів щодо впливу державного боргу на економіку розділилися, що пов'язано із неодноковою оцінкою реакції спо-

живачів на збільшення державного боргу: одні вважають, що державні позики негативно впливають на національні заощадження і стримують інвестування, інші – дотримуються погляду про нейтральність державного боргу щодо впливу на означені параметри розвитку економіки (так звана рівність Рікардо) [1, с. 428].

Прихильники теорії еквівалентності Рікардо відзначають, що за умов незмінності державних витрат, зниження податків не вплине на споживання, а отже, і на національні заощадження, так як зниження податків в теперішньому періоді урівноважується їх підвищенням у майбутньому. А тому у довгостроковому періоді це не призведе до покращення життя населення, державний борг перекадаватиметься на майбутнє покоління. Однак теорія Рікардо має певні обмеження, що пов'язано з наявністю кредитних обмежень, недалекоглядністю споживача, неможливістю для деяких людей залишити спадок, неоднотимним характером більшості податкових змін [1, с. 735].

Ефект витіснення приватних інвестицій характерний для короткострокового періоду і пов'язаний як із підвищенням процентних ставок (внаслідок зростання попиту на фінансові ресурси та скорочення національних заощаджень), так і заміщенням приватного попиту державним. У конкуренції за вільні фінансові ресурси Міністерство фінансів підвищує дохідність ОВДП, що змушує банки також підвищувати процентні ставки за депозитами, у результаті чого зростають кредитні ставки, скорочується інвестиційний попит, а держава змушена переорієнтувати боргову політику в бік дешевших зовнішніх позик. Крім того, вища дохідність ОВДП обумовлює перелив капіталу з нефінансового (реального) сектору у кредитний. Такі тенденції негативно впливають на економічну активність, рівень зайнятості, доходи населення та сукупний попит.

Серед вчених існує погляд, що дія ефекту витіснення можлива лише в умовах закритої економіки [8, с. 231, с. 240], а фінансування державних інвестицій за рахунок податкових надходжень більшою мірою витісняє приватні інвестиції, аніж боргове фінансування [9]. Дійсно, в умовах глобалізації та фінансової експансії зовнішні державні запозичення у значній мірі нівелюють ефект витіснення інвестицій, проте повністю уникнути його неможливо, так як опосередковано через нецінові та інституціональні чинники (очікування щодо податкового навантаження, державних видатків, загального рівня цін, економічного зростання тощо) державні запозичення впливають на інвестиційну активність в країні. Як було відзначено вище, зовнішні державні позики є короткостроковим заходом вирішення проблем дефіциту

Таблиця 1

Структура сукупного державного боргу України у 2001–2014 роках, %

Показник	Рік													
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Державний борг	84,9	85,1	85,3	79,3	80,8	82,1	80,4	69,0	71,4	74,8	75,5	77,4	82,1	86,0
1. Внутрішній	28,2	28,2	26,5	24,6	24,5	20,6	20,1	23,6	28,7	32,7	34,1	36,9	43,9	41,9
2. Зовнішній	56,7	56,9	58,8	54,7	56,3	61,5	60,3	45,4	42,7	42,1	41,4	40,5	38,2	44,1
Гарантований	15,1	14,9	14,7	20,7	19,2	17,9	19,6	31,0	28,6	25,2	24,5	22,6	17,9	14,0
1. Внутрішній	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,2	1,1	4,4	3,2	2,6	3,2	4,6	2,5
2. Зовнішній	15,1	14,9	14,7	20,7	19,2	17,9	18,4	29,9	24,2	22,0	21,9	19,4	13,3	11,5
Разом	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Джерело: розраховано автором за статистичними даними Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=224493

бюджету без підвищення податкового навантаження на економіку. Проте це не означає, що у довгостроковому періоді не потрібно буде підвищувати фінансовий тиск задля виконання державою боргових зобов'язань та реалізації своїх функцій.

Окрім впливу на інвестиційну активність державні запозичення чинять тиск на стабільність цін в економіці. Зростання державних видатків обумовлює зростання грошової маси та внутрішніх цін, особливо, якщо дефіцит бюджету фінансується за рахунок друкування грошей. У такому випадку уряди, що бажають профінансувати дефіцит за допомогою сеньйоражу (інфляційного податку), використовують непрямую процедуру: казначейство санкціонує державний борг на суму бюджетного дефіциту, здійснюється емісія та продаж нових державних облігацій центральному банку, який розраховується шляхом друку грошей, далі ці гроші поступають в обіг у вигляді видатків бюджету [1, с. 738]. Зростання загального рівня цін обумовлює інфляційне знецінення внутрішнього державного боргу, таким чином, зменшуючи борговий тягар на державний бюджет. Повернення зовнішнього боргу передбачає зростання сукупного попиту на валютному ринку, що створює передумови девальвації національної грошової одиниці. В імпортозалежній економіці (якою є Україна) з'являється інфляція витрат, посилюються інфляційні очікування, що може призвести до розкручування інфляційної спіралі.

У максимізації позитивних ефектів та мінімізації негативних наслідків боргу ключове значення відіграє система управління державними запозиченнями. Саме на уряд покладається завдання планування та реалізації боргової політики, визначення пріоритетних напрямів фінансування економіки та недопущення дефолту. У свою чергу, виконання зазначених завдань передбачає чітку та послідовну стратегію і тактику управління державними запозиченнями, зрозумілу для потенційних інвесторів.

Зауважимо, що в умовах економічної кризи стримуюча дискреційна фінансова політика не сприятиме вирішенню проблем дефіциту бюджету, а лише поглиблюватиме деструктивні економічні явища, занепад освіти, медицини тощо, а тому необхідно шукати альтернативні шляхи збалансування державних фінансів. Одним із таких є розвиток приватного страхування державних боргових ризиків, що дасть змогу забезпечити контроль та підвищити відповідальність за використання позикових коштів.

На зразок досвіду Великобританії уряд повинен дотримуватися «золотого правила» (впродовж економічного циклу здійснювати позики лише на інвестиційні потреби, а не для фінансування поточних видатків) та «правила сталих інвестицій» (відношення чистого обсягу державного боргу до ВВП упродовж економічного циклу має бути стабільним) [10, с. 26]. Окрім того, реалізація задекларованих владою реформ, виведення економіки з тіні, забезпечення узгодже-

ності фінансової та монетарної політики, стабільності цін, розвиток внутрішнього ринку державних цінних паперів, вітчизняного виробництва та стимулювання попиту повинні стати невід'ємними заходами на шляху забезпечення стійкого економічного зростання України.

Висновки і пропозиції. На сьогодні боргова політика уряду є контрпродуктивною, формується «боргова пастка», яка, як «чорна діра», затягує економіку в нікуди. Для покриття попередніх боргів уряд змушений брати нові, що обумовлює політичну, економічну та соціальну залежність від інтересів кредиторів та ставить під сумнів суверенність державної політики.

Обсяг, структура боргу та умови здійснення державних запозичень впливають на макроекономічні параметри розвитку та фінансову стійкість

Рис. 1. Співвідношення обсягу державного боргу та ВВП в Україні, %

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=224493

Рис. 2. Динаміка окремих показників боргової безпеки національної економіки

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=224493

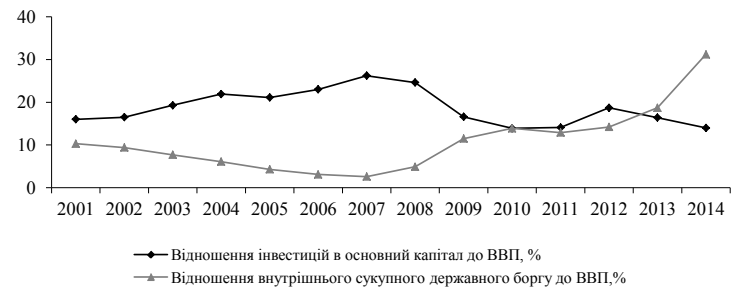

Рис. 3. Відношення обсягу інвестицій в основний капітал та внутрішнього державного боргу до ВВП, %

Джерело: побудовано автором за статистичними даними Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=224493; Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

національної економіки. При цьому варто розрізняти позитивні та негативні економічні, фінансові, соціальні, політичні та інституціональні ефекти державного боргу у коротко- та довгостроковому періодах. Негативні наслідки державних запозичень проявляються у зростанні відсоткових ставок, загального рівня цін, погіршенні інвестиційного клімату та скороченні інвестицій, збільшенні податкового тягаря, посиленні негативних очікувань, що впливає на обсяги виробництва, зайнятість, доходи населення та споживання.

Зменшення вразливості національної економіки до боргових ризиків вимагає, у першу чергу, дотримання урядом принципів боргової політики

щодо оптимального співвідношення державного боргу і ВВП, зовнішніх та внутрішніх джерел запозичень, обсягів та термінів погашення боргу, дотримання виваженої політики надання державних гарантій за борговими зобов'язаннями, раціонального використання позичених коштів задля створення джерел їх повернення. Зовнішні позики повинні спрямовуватися на розвиток вітчизняної, особливо експорторієнтованої, продукції, що сприятиме припливу іноземної валюти, яка необхідна для погашення боргу. У протилежному випадку державні запозичення обумовлюватимуть ще більше зростання дефіциту бюджету, поглиблюючи боргову та економічну кризу.

Список літератури:

1. Абель Э., Бернанке Б. Макроэкономика. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2011. – 768 с.
2. Манків Г. Макроекономіка / Пер. з англ.; Наук. ред. пер. С. Панчишина. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
3. Панчук А.В. Державний кредит: конспект лекцій / А.В. Панчук. – К.: Київський держ. торговельно-економічний ун-т, 1995. – 20 с.
4. Козюк В.В. Державний борг в умовах ринкової трансформації економіки України: монографія / В.В. Козюк. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 238 с.
5. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України / Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі № 1277 від 29.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.
6. Rodrik Dani. Why Do More Open Economies Have Bigger Governments? // Journal of Political Economy. – 1998. – October [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w5537.pdf>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
8. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в Україні: проблеми та шляхи посилення взаємозв'язку: монографія / [А.І. Даниленко, А.А. Гриценко, В.В. Зимовець та ін.]; за ред. А.І. Даниленка. – К., 2010. – 456 с.
9. De la Fuente Angel. Fiscal Policy and Growth in the OECD // CEPR Discussion Paper Series. – 1997. – December. – № 1755 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://econpapers.repec.org/paper/aubautbar/401.97.htm>.
10. Лагутін В.Д. Економічна політика держави: сутність, етапи, перспективи // Економічна теорія. – 2006. – № 4. – С. 16-26.

Королюк Т. А.

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ВЛИЯНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ДОЛГА НА МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПАРАМЕТРЫ РАЗВИТИЯ

Резюме

Исследованы суть и причины, которые обуславливают необходимость осуществления государственных заимствований. Осуществлена оценка состояния долговой безопасности украинской экономики. Проанализированы позитивные и негативные эффекты влияния государственного долга на макроэкономические параметры развития в разрезе его видов в краткосрочном и долгосрочном периодах. Обоснованы направления усовершенствования системы управления государственными заимствованиями с целью минимизации долговых рисков и максимизации позитивных эффектов.

Ключевые слова: государственный долг, долговая безопасность, позитивные и негативные эффекты государственных заимствований, «вытеснения» инвестиций, стабильность цен, экономический рост, долговая политика

Korolyuk T. O.

Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman

INFLUENCE OF PUBLIC DEBT ON MACROECONOMIC PARAMETERS OF DEVELOPMENT

Summary

The essence and reasons of realization of the state borrowing are investigational. The estimation of the state of debt security of the Ukrainian economy is carried out. The positive and negative effects of influence of state debt are analyzed on the macroeconomic parameters of development in the cut of his kinds in short-term and long-term periods. The directions of improvement of control system of state borrowing are reasonable with the purpose of minimization of debt risks and maximization of positive effects.

Keywords: public debt, debt security, positive and negative effects of the state borrowing, the effect of crowding out investment, stability of prices, economy growing, debt policy.